

Coronahjälp med flera syften

Författare: Patrik Oksanen

ISBN: 978-91-7703-222-9

Inledning

Coronahjälpssändningar från Kina och Ryssland har på senare tid fått stor uppmärksamhet internationellt. Med uppbackning från sina redan etablerade internationella system för informationsförmedling har en berättelse om starka, handlingskraftiga och omtänksamma länder målats upp. Samtidigt har aktörer som EU och USA varit betydligt sämre på att kommunicera vad man gör eller har gjort för att bistå andra länder under krisen.

Den pågående kinesiska och ryska aktiviteten ska inte ses som traditionell Public Diplomacy, en verksamhet som de flesta länder ägnar sig åt som syftar till att skapa *good will* och därigenom skapa förutsättningar för samarbete och allianser.¹ Snarare bör den betraktas som ett led i en pågående påverkanskampanj där hjälpaktiviteten är en del i den större verktygslådan.

Den västerländska nyhetsjournalistikens grundläggande medielogik bygger på det som kan anses vara nytt, oväntat och exotiskt också har ett större nyhetsvärde än det väntade. Olika former av corona-hjälp mellan EU-länder eller från USA betraktas som mindre spektakulärt, och har därmed lägre nyhetsvärde. På så vis har statsdirigerade påverkanskampanjer kunnat utnyttja medielogiken på ett sätt som lett till att rysk-kinesisk hjälp i stor utsträckning rapporterats okritiskt.

Därtill har Ryssland och Kina varit snabba och skickliga på att skapa en tilltalande bildsättning för sitt agerande. De jättelika ryska transportplanen Il-76 gör sig riktigt bra på bild, tillsammans med läkare och bilar med flaggor. Bildsättning av det slaget är mycket effektivt för att nå fram i dagens mediebrus.

Informationsaktiviteten kring hjälpssändningarna kombineras med den ryska och kinesiska desinformationen som Frivärld beskrivit i en tidigare rapport.² Sammantaget bidrar dessa aktioner till att skapa ett informationsbrus som är fördelaktigt för Kinas och Rysslands strävanden att flytta fram sina positioner i den pågående krisen.

Vad har gjorts av olika aktörer för att hjälpa andra?

Nedan listas några faktiska hjälpinsatser som olika länder och EU har bedrivit sedan virusutbrottets början. Informationen är inte helt lätt att få fram, och ska inte heller betraktas som fullständig då den är föränderlig givet att det sker nya insatser hela tiden. Nedan listas emellertid några av de insatser som rapporterats under coronakrisens tidiga skede.

¹ Encyclopaedia Britannica, okänt årtal, "[Public Diplomacy](#)".

² Oksanen, P, och Sundbom, H., 2020, "[Informationspandemi - desinformation i spåren av Covid-19](#)", Frivärld.

Kina har skickat två miljoner munskydd, 200 000 skyddsmasker (N95) och 50 000 testkit till EU:s center för samordning av katastrofberedskap (ERCC). ERCC har skickat detta vidare till Italien.³

Kina uppges också ha skänkt eller sålt skyddsutrustningar, testkit och ventilatorer till en rad europeiska länder som Spanien, Belgien, Serbien, Ungern, Frankrike, Grekland, Bulgarien, Slovenien och Ukraina.⁴ I Tjeckien har hjälpen väckt en debatt om kvaliteten i de kinesiska testkiten, där en stor mängd tester visat felaktiga resultat.⁵

Ryssland har skickat nio militära transportflygplan med fordon som används för desinfektion av smittade miljöer, utrustning för sjukvårdspersonal och 100 militära specialister till Italien.⁶ Ett ryskt flygplan med utrustning har skickats till USA.⁷

EU skickade via centret för samordning av katastrofberedskap (ERCC) hjälp till Kina, efter kinesiskt önskemål. Hjälpen bestod av 56 ton hjälputrustning (innehållandes skyddskläder, desinfektionsmedel och medicinska masker) som skickades till Wuhanprovinsen.

EU-kommissionen har avsatt cirka 37 miljarder euro ur EU-budgeten för att stödja krisande branscher. Forskningspengar till vaccin har skjutits till. Budgetreglerna har skrivits om för att tillåta större budgetunderskott och statsstödsreglerna har reviderats för att tillåta stöd till krisande branscher. Större ekonomiska stödåtgärder diskuteras. Därtill genomförs tre gemensamma upphandlingar av medicin och medicinsk utrustning. EU har också skjutit till 400 miljoner euro för den globala bekämpningen av viruset genom WHO.⁸

EU hjälper även Iran med ett Coronapakett på 20 miljoner euro, däremot har Iran sagt nej till amerikansk hjälp.⁹

USA har skickat 17,8 ton utrustning, däribland respiratorer, till Kina.¹⁰ USA bidrar också med 100 miljoner dollar för internationell bekämpning av viruset.¹¹ USA hjälper Italien genom att amerikanska försvaret skickat tio vårdplatser i en mobil vårdenhet som sammanlagt kan hantera 40 patienter på ett dygn. I sändningen fanns också förbrukningsmateriel och mediciner.¹² Utöver detta har president Trump personligen lovat att USA ska skicka utrustning till ett värde av 100 miljoner dollar till Italien,

³ Valero, J., 2020, "EU allocates Chinese aid to Italy to fight against the pandemic", *Euractiv*, den 19 mars.

⁴ Crawford, A, Martin, P, och Bloomberg., 2020, "'Health Silk Road:' China showers Europe with coronavirus aid as both spar with Trump", *Fortune*, den 19 mars.

⁵ Stalmach, D, och Augusta, J., 2020, "Rychlostesty nejsou k plošnému užití, slouží jen u rizikových skupin", *iDnez*, den 23 mars.

⁶ Torkelsson, A-K., 2020, "Ryssland skickar medicinsk hjälp till krisande Italien", *Omni*, 22 mars.

⁷ 2020, Devitt, P, och Osborn, A., 2020, "Russian plane takes off with aid to the US", Reuters, 31 mars.

⁸ EU-kommissionen, 2020, "Coronavirus response", (sidan uppdateras löpande).

⁹ 2020, "EU to give €20 million to aid sanctions-hit Iran in coronavirus fight", *France 24*, den 23 mars.

¹⁰ US Embassy & Consulates in China, 2020, "The United States Announces Assistance to the COVID-19", den 7 februari.

¹¹ USAID, 2020, "Statement by USAID Administrator Mark Green", den 18:e mars.

¹² US Airforce, 2020, "USAFE supports Italy COVID-19 response", den 22:a mars.

och senare hjälpa även Frankrike och Spanien¹³. USA har även skickat ekonomisk hjälp till Thailand såväl som skyddsutrustning.^{14, 15}

Övriga EU-länder; här märks särskilt Tyskland som har hjälpt Italien genom att ta emot patienter som landet inte klarar av att behandla. Den tyska insatsen kom efter att den italienska regeringen bett om hjälp. Insatsen genomförs av tyska delstater som ännu har relativt få fall.¹⁶ Tyskland har vidare skickat en miljon skyddsmasker till Italien.¹⁷ Österrike och Frankrike har också bidragit med skyddsmasker till Italien, Tjeckien har skickat några tusen exemplar av skyddskläder, och Polen har bidragit med tolv läkare.¹⁸

Sverige har skänkt 40 miljoner kronor till WHO i kampen mot coronaviruset.¹⁹

Om hjälpen till Italien

Italien är ett strategiskt mål både för kinesisk och rysk påverkan, dels för att landet är medlem i EU och Nato, men också på grund av dess centrala och strategiska läge i Medelhavet.

Enligt Daniel Russel, tidigare amerikansk diplomat verksam vid Asia Society Policy Institute, skickar listan på länder som mottagit kinesisk hjälp – där Italien är ett framstående exempel – en tydlig signal.

“It’s not an accident that the heat map of where Xi Jinping is sending condolences and China is sending N95 masks overlaps pretty closely with those countries that have demonstrated a willingness to accommodate China.”²⁰

Kina har fått Italien, som det enda G7-landet hittills, att skriva på Kinas sidenvägsprojekt. Italien varnades av sin allierade, den tyske utrikesministern Heiko Maas pekade på att om italienarna tror att de kan göra smarta uppgörelser med Kina så kommer de att missta sig.²¹

Från rysk sida har kontakterna funnits länge med den italienska politiken, exempelvis hade den tidigare presidenten Silvio Berlusconi en nära relation till Vladimir Putin. Matteo Salvini parti La Lega avslöjades i fjol ha fört samtal i Moskva om omfattande ekonomiskt stöd.²²

Den estniska tankesmedjan ICDS har pekat på nutida såväl som historiska kontakter mellan kommunister, socialister och liberaler i Italien och Kreml.²³

¹³ 2020, [“Trump says US to send medical supplies to Italy, France and Spain”](#), Omni (via AFP), den 31 mars.

¹⁴ Reliefweb, 2020, [“U.S. provides additional assistance to Thailand to respond to coronavirus disease 2019 \(COVID-19\)”](#), den 20:e mars.

¹⁵ USAAID, 2020, [“US provides personal protective equipment”](#), den 9 mars.

¹⁶ 2020, [“German state to take in Italian virus patients”](#), *France 24* (via Reuters), den 23 mars.

¹⁷ 2020, [“När världen faller samman”](#), Sveriges Radios Konflikt, 21 mars.

¹⁸ Braw, E., 2020, [“Beware of the bad samaritans”](#), *Foreign Policy*, 30 mars

¹⁹ 2020, [“Sverige skjuter till 40 miljoner mot corona”](#), *Sydöstran* (via TT) den 24 februari.

²⁰ Moritsugu, K., 2020, [China, on virus PR offensive, sends masks and experts abroad](#), *ABC News* (via AP), 21 mars.

²¹ Crawford, A., 2020, [“Italy’s China chill runs deeper than fears over the corona virus”](#), *Bloomberg*, den 27:e februari.

²² Nardelli, A., 2019, [“Revealed: The Explosive Secret Recording That Shows How Russia Tried To Funnel Millions To The ‘European Trump’”](#), *Buzzfeed*, den 10 juli.

²³ ICDS, 2019, [“From the Comintern to Putin: Russian ties with Italy”](#), den 24:e oktober.

För både Ryssland och Kina är alltså Italien ett prioriterat land för påverkan, men Italien kan också tjäna som ett skyltfönster för propaganda som påverkar andra länder.

Italienska politiker samspekar också med Kina för att ta åt sig äran för hjälpen. Utrikesminister Luigi Di Maio gjorde en Facebooksändning vid ankomsten av medicinsk hjälp och berättade att Italien inte var ensam, och att det finns folk som vill hjälpa Italien.²⁴ Inom kort kom meddelandet att, tillsammans med andra italienska hyllningar, cirkulera i en mängd olika kinesiska kanaler. Theresa Fallon, direktör för Centre for Russia Europe Asia Studies (CREAS) i Bryssel, konstaterar:

*"These videos have Chinese subtitles and were probably made with a Chinese audience in mind. It has been reported that the inhabitants of Wuhan refused to express their gratitude to China's leader Xi Jinping for handling the crisis successfully; now at least the authorities could show that they had worked well abroad and that foreigners were grateful."*²⁵

Den kinesiska hjälpen har också fått uppmärksamhet i ryska kanaler. Samtidigt har kommunikationen från EU, enskilda EU-länder och USA varit mer lågmäld. Sammantaget har detta bidragit till en bildsättning av det är bara Ryssland och Kina som gör något för Italien.

Denna bild av "Italiens vänner" har förstärkts av att Roms begäran om hjälp via ERCC i början av mars inte gav omedelbart resultat. När samtliga länder har resursbrist att brottas med har brister i EU:s solidaritetsmekanismer blottats. Coronakrisen har visat hur EU:s krishanteringsförmåga inte varit dimensionerad för att hantera en samtidig kris i hela unionen.

Därtill bör adderas att Coronakrisen också handlar om nationell kompetens och sjukvården, inte EU-kompetens. Eftersom alla länder gick in i nationellt krishanteringsläge så blev resultatet därefter. Coronakrisen kommer med stor sannolikhet medföra en debatt om europeiska lager och strategisk produktion för att säkerställa att läget som uppstod i början av mars 2020 inte upprepas.

Den strategiska vinst som Kina hoppas på i Italien är att lättare få investera i strategiska tillgångar som hamnar, industrier, forskning och 5G-nätet. Med en redan tidigare ansträngd ekonomi som riskerar att bli utslagen av coronaviruset kommer strategiska tillgångar som inte skyddas av italienska staten att ligga öppna för övertagande. Förutom direkta ekonomiska intressen hoppas Ryssland på stöd i arbetet att försöka nöta ned EU-enigheten om sanktionerna som riktats mot landet sedan den olagliga annekteringen av Krim.

Det finns också en militär underrättelsedimension som inte går att bortse ifrån när Ryssland skickar CBRN²⁶-specialister till Italien. Genom samverkan med italienska försvaret och sjukvården finns det en inte oansenlig risk att Ryssland samtidigt kan inhämta uppgifter som rör Natokapacitet på området. Kvaliteten i den ryska hjälpen ifrågasätts också. En uppgift i La Stampa talar om att 80 procent av materielen var mer eller mindre oanvändbar.²⁷

²⁴ Crawford, A, Martin, P, Bloomberg., 2020, "[Health Silk Road: China showers Europe with coronavirus aid as both spar with Trump](#)", *Fortune*, den 19 mars.

²⁵ Fallon, T., 2020, "[China, Italy, and Coronavirus: Geopolitics and Propaganda](#)", *The Diplomat*, den 20 mars.

²⁶ CBRN står för kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot.

²⁷ Iacoboni, J., 2020, "[Coronavirus, la telefonata Conte-Putin agita il governo: "Più che aiuti arrivano militari russi in Italia"](#)", *La Stampa*, den 25 mars.

Hjälp till Serbien

Ett annat europeiskt land som uppmärksammas medialt för att ha mottagit såväl kinesisk som rysk hjälp är Serbien. Landet ligger mitt i skärningspunkten mellan Ryssland och EU och strävar med ett ben mot EU-medlemskap och med det andra mot ett närmande till Ryssland. EU har ett biståndsprogram med Serbien, där EU bidrar med 1,539 miljarder euro under perioden 2014 – 2020. Pengarna syftar till att underlätta transformeringen så att Serbien i framtiden klarar inträdeskraven i EU.²⁸

Sedan 2000 har EU-biståndet till Serbien varit nästan 3 miljarder euro. Trots det har 23 procent av den serbiska befolkningen bilden av att Ryssland är landets främsta vän. Det ryska biståndet till Serbien platsar inte ens på topp tio-listan, där USA efter EU är tvåa med nästan 700 miljoner euro. En förklaring till den skeva bilden av verkligheten finns dels i historiska och kulturella band, dels i den pågående omfattande ryska påverkanskampanj som syftar till att hålla Serbien borta från EU.²⁹

Nu under Coronakrisen öppnas dörren ännu mer för en ny spelare på västra Balkan. Trots att Serbiens största bidragsgivare är EU så vände sig presidenten Alexander Vučić direkt till Kina när EU inte kunde leverera besked om att hjälpa Serbien.

Europeisk solidaritet existerar inte, utan är en saga, deklarerade Vučić, och förkunnade att han vänt sig till den enda som kan hjälpa serberna: Kina.

I ett uttalande direkt riktat till Xi Jinping i sade Vučić:

“We are waiting for our Chinese brothers here. Without you, it turns out that Europe is having difficulty defending itself, we do not hide the fact that we cannot [defend ourselves]. Without China and our Chinese brothers, we are incapable of doing so.”³⁰

När sex kinesiska läkare tillsammans med tio ton sjukvårdsmateriel landade i Serbien 21 mars blev uppmärksammandet stort i kinesiska CGTN, en internationell del av kinesiska statstelevisionen. TV-tittarna fick se piloterna på det serbiska planet sticka ut den kinesiska flaggan ur cockpit medan planet taxade in. När läkarna klev ut med munskydd och kinesiska flaggan möttes de av den serbiska presidenten som armbågshälsade.³¹

Serbien har också vänt sig till Ryssland. Den ryska nyhetsbyrån Tass rapporterade *“...Lavrov promised that Russia will help Serbia, as it has always done, and wished the brotherly Serbian people and its leaders to cope with the disease the soonest possible.”³²*

Exemplen Italien och Serbien illustrerar de PR-framgångar som Ryssland och Kina kunnat skörda i coronakrisens fotspår, men också att långsammare demokratier hamnar på kommunikativ efterkälke i krisen.

²⁸ EU-kommissionen, 2020, [“European Neighbourhood Policy And Enlargement Negotiations”](#), den 13 januari.

²⁹ Presic, J., 2020, [“How Russia Influences Serbian Media”](#), *Transition Online*, den 7:e februari.

³⁰ Simic, J., 2020, [“Serbia turns to China due to lack of EU solidarity”](#), *Euractiv*, den 18 mars.

³¹ Youtube, 2020 [“Chinese medical team carrying medical supplies welcomed with highest honors in Serbia”](#), den 21 mars.

³² 2020, [“Serbia asks Russia to help cope with coronavirus epidemic”](#), *Tass*, den 16 mars.

Svensk rapportering om Kina och Ryssland

Under rapportskrivandet har den svenska mediebilden följt ett mönster som återkommer vid större desinformationsinsatser från statsaktörer. Först rapporterar medierna okritiskt och förvirrat, för att sedan övergå till ett mer tillnyktrat granskande av de uppgifter som florerar. Redaktionell kunskap saknas för att omgående förstå både syftet och den stora verktygslådan av påverkansmetoder som ligger till grund för Kinas och Rysslands agerande. Eftersom coronakrisen är långdragen har skiftet till ett mer kritiskt förhållningssätt tagit tid denna gång.

Inledningsvis präglades den svenska rapporteringen om Rysslands och Kinas agerande i coronakrisen av en stor tilltro till officiella ryska och kinesiska uppgifter och av bristande förståelse för bakomliggande motiv. Ett exempel på detta framgår i TT:s rapportering från den 21 mars, som publicerats av en mängd svenska tidningar.³³ Det handlar om de nio kineser som kom med Röda korsets sändning till Italien. I artikeln får kineserna förfäras över tillståndet i Italien och att de italienska åtgärderna varit "otillräckliga, rent av slappa". Istället får den kinesiska modellen föras fram okritiskt. Det sätts inte i perspektiv att Kinas repressiva modell ligger bakom att smittan kunnat sprida sig fritt i Wuhan och ut ur landet innan åtgärder sattes in. I stället förmedlas bilden av ett handlingskraftigt och kompetent Kina.

I svenska medier har det vidare återkommande rapporterats att Kina inte har några inhemska nya coronafall utan bara "importerade", via resenärer som kommer utifrån (exempel finns nedan). I realiteten beror detta sannolikt på att Kina medvetet manipulerar statistik för att kunna måla upp bilden av att coronakrisen är löst i Kina och numer är en "utländsk smitta".

Svenske journalisten Jojje Olsson var på sajten Inbeijing först med att på svenska berätta om just detta med hänvisning till en rad olika källor. Enligt Olsson rapporterar Kina inte symtomfria fall som testats positiva och i Wuhan vägrar man testa personer som uppvisar symtom.³⁴ Då är det inte så svårt att notera noll nya fall. Ändå leder Kinas påståenden till rubriker som "Kina rapporterar noll nya inhemska fall i coronaviruset" (DN och "Inga nya inhemska coronafall i Kina" (TT)).^{35,36}

Det okritiska förhållningssättet syns också som när man spelar den ryska PR-strategin i händerna. När SR Ekot rapporterade om ryska hjälpen till Italien så räknas insatsen upp inklusive det faktum att "nödhjälpen är märkt "from Russia with Love".³⁷

Även de ryska officiella coronasiffrorna återgavs först okritiskt i den löpande medierapporteringen.³⁸ Sedan finns problemet med dålig rubriksättning som SR:s "Ryssland inte hårt drabbat än - men är på tårna", där många missar den inlagda brasklapp en bit ned i texten "men man ska som sig bör vara något skeptisk mot ryska siffror, eftersom institutioner inte är särdeles oberoende här".³⁹

³³ 2020, "[Kinesiska experter dömer ut italienska åtgärder](#)", Aftonbladet (via TT), 20 mars.

³⁴ Olsson, J., 2020, "[Nya fall av Covid-18 i Wuhan inkluderas inte i Kinas officiella statistik](#)", *In Beijing*, den 24:e mars.

³⁵ Björklund, M., 2020, "[Kina rapporterar noll nya inhemska fall i coronaviruset](#)", *Dagens Nyheter*, den 19 mars.

³⁶ 2020, "[Inga nya inhemska coronafall i Kina](#)", *SvD (via TT)*, den 19 mars.

³⁷ Svensson, M., 2020, "[Hjälp på väg till Italien](#)", Sveriges Radio Ekot, den 22 mars.

³⁸ Nordevik, A., 2020, "[Lista: Så har coronaviruset spridit sig över världen](#)", *Ny Teknik (via TT)*, den 6 mars.

³⁹ Lindau, J., 2020, "[Ryssland inte hårt drabbat ännu - men är på tårna](#)", Sveriges Radio Ekot, den 25 februari.

I själva verket finns en djup misstro i det pressade ryska civilsamhället, både när det gäller testernas effektivitet och myndigheternas kommunikation. Anastasia Vasiljeva som är ordförande för Läkarealliansen och närstående oppositionsledaren Aleksej Navalnyj säger till CNN att andra diagnoser som lunginflammation och respiratoriska sjukdomar används för att mörka dödsorsak.⁴⁰

Vid den här rapportens pressläggning började mer kritisk rapportering dyka upp både när det gäller Ryssland och Kina. Alltså följer coronafallet samma mönster av stegvis tillnyktring som setts tidigare.

SVT intervjuade Vasiljeva som konstaterade att *"de (Kreml) kommer att släta över och manipulera statistiken"*.⁴¹ DN rapporterade under rubriken *"Tvivel kring att Kina besegrat coronaviruset"* att det finns misstro mot att Kina ska ha fått stopp på utbrottet och att regimen mörkar för att få igång ekonomin.⁴²

Slutsatser

Coronakrisen tydliggör hur Kina har anslutit sig till Rysslands försök att via informationsflöden påverka den fria debatten i demokratier. Kina använder sig allt mer av ryska påverkansmetoder och berättelser, vilket skapar en förstärkningseffekt då flera överlappande intressen mellan länderna samverkar. De båda aktörerna agerar således i samma riktning, även om insatserna inte är koordinerade.

Flera internationella experter vittnar om Kinas kliv in på den internationella informationsarenan. Clive Hamilton, författare till boken *"Silent Invasion: China's Influence in Australia"*, pekar på att Kina investerat enorma resurser för att forma den globala diskursen de senaste åren:

*"It would be a mistake to underestimate how effective" this "major international campaign to rewrite the history of the coronavirus" might be.*⁴³

Laura Rosenberger, direktör på Alliance for Securing Democracy vid tankesmedjan The German Marshall Fund of the United States, beskriver det pågående skeendet som en aggressiv informationskampanj för att porträttera Kina som den nya partnern att vända sig först till. Här har amerikanskt tillbakadragande från den globala scenen skapat förutsättningarna att få fram budskapet.⁴⁴

De ryska och kinesiska hjälpsändningarna är en del i en större helhet av påverkansåtgärder. I regeringens försvarsproposition från 2015 beskrivs en påverkanskampanj som *"centralt styrd"* med ett *"brett spektrum av kanaler"*.⁴⁵ Det är framför allt auktoritära stater som kan genomföra den här typen av kampanjer där de förfogar över myndigheter, företag, underrättelsetjänster och mediekanaler. Dessutom drar de sig inte för att ljuga och manipulera för att uppnå sina mål.

⁴⁰ Ilyushina, M., 2020, ["Why does Russia, population 146 million, have fewer coronavirus cases than Luxembourg"](#), CNN, den 23 mars.

⁴¹ Sundström, B., 2020, ["Rysk läkare: Sjukvårdssystemet har slagits i spillror"](#), SVT Nyheter, den 26 mars.

⁴² Björklund, M., 2020, ["Tvivel kring att Kina besegrat coronaviruset"](#), Dagens Nyheter, den 26 mars.

⁴³ Moritsugu, K., 2020, [China, on virus PR offensive, sends masks and experts abroad](#), ABC News (via AP), 21 mars.

⁴⁴ Allen-Ebrahimian, B., 2020 ["China takes a page from Russia's disinformation playbook"](#), Axios, den 25 mars.

⁴⁵ Regeringskansliet, 2015, ["Regeringens proposition 2014/15:109: Försvarspolitisk inriktning – Sveriges försvar 2016–2020"](#), den 23 april.

Vårt att poängtera i sammanhanget är att auktoritära stater har ett annat synsätt på sina medborgares liv än demokratier. Maktavarna behöver varken frukta kritisk granskning i pressen eller ansvarsutkrävande i allmänna val. Därmed kan dessa länder avstå från egna resurser, på bekostnad av egna medborgarnas liv och hälsa om så skulle behövas, för att skörda geopolitiska vinster på den internationella arenan.

Om bilden av att det är bara Ryssland och Kina som hjälper hårt coronadrabbade länder sätter sig kan det leda till omfattande konsekvenser; för EU, Nato och i förlängningen för Sverige.

För de demokratiska länderna är utmaningen att se och agera på det som händer inom informationsarenan oerhört komplicerad. Här saknas den breda förståelsen för att en auktoritär statsaktör kan använda en hel verktygslåda med aktiviteter för att påverka vår uppfattning. För att länder som Sverige och organisationer som EU ska kunna möta utmaningen på informationsarenan är det viktigt att ta till sig följande:

- Den etablerade journalistiken måste se skillnad på källor och källor. Journalistiken måste förstå och kunna förmedla att det kan finnas helt andra intressen i en auktoritär stat jämfört med en demokratisk som gör att landets myndigheter inte drar sig för att ljuga och mörka uppgifter. Redaktionellt behöver rutiner införas vid nyhetsdeskarna för att hantera denna typ av uppgifter.
- Aktörer som Sverige, EU och USA måste bli bättre och tydligare på att kommunicera vad man gör i olika lägen och varför. Detta är särskilt viktigt i en tid där man ständigt utmanas av desinformationsinsatser från auktoritära stater. Demokratier missar ofta betydelsen av slagkraftig bildsättning, ett misstag som sällan begås av länder som Ryssland och Kina.
- Sverige borde snabbt nationellt implementera, och tillse på EU-nivå, att det finns skydd mot övertagande av medieföretag och infrastruktur som behövs för mediedistribution. Det handlar alltså att se till att EU-kommissionens riktlinjer om skydd för strategiska tillgångar, som införs med anledning av coronakrisen, även omfattar medieområdet.⁴⁶
- För att möta utmaningarna på informationsarenan finns anledning för olika aktörer att fundera på kreativa lösningar som är i linje med ett öppet och fritt samhälle. Förslagsvis skulle små länder i Östersjöområdet och Arktis kunna samarbeta om en nyhetstjänst på engelska, ryska och kinesiska som bygger på oberoende journalistik.

På lång sikt är det stora och centrala värden för demokratier som står på spel. För att klara dessa måste vi också förstå att sammanhållning inom EU och Nato i sig är en måltavla för Ryssland och Kina. Viruset från Wuhan utmanar oss på många arenor samtidigt.

⁴⁶ Twitter, 2020, [EU-kommissionens ordförande Ursula von der Leyen](#), den 25 mars.

”En påverkanskampanj är centralt styrd samtidigt som ett brett spektrum av kanaler används, såväl öppna som dolda. Den kan inkludera politiska, diplomatiska, ekonomiska och militära maktmedel, både öppet och dolt, för att nå så stor effekt som möjligt.

Officiella talespersoner för fram vissa budskap som är koordinerade med nyhetsförmedling i media. Det kan kompletteras med falska dokument, smutskastning och hot, inklusive med militära medel, styrkedemonstrationer samt dolda operationer såsom fiktiva personer i sociala medier, falska dokument, frontorganisationer eller planterade nyheter.

På detta sätt kan exempelvis vinklad, vilseledande eller oriktig information förmedlas som påverkar mottagarens vilja, förståelse, beteenden och attityd.”

Ur regeringens försvarsproposition 2015.